

tis. Ipse enim est, qui ait: Per me reges regnant. Sed immensa cecatus cupiditatis caligine, et divino, ut patet, ingratus beneficio, et contra Deum fastuosus, terminos, quos posuerunt patres nostri, contempto divino timore, transgreditur, et contra catholicam veritatem suæ furore tyrannidis effertur. In tantum autem suæ temeritatem extendit vesaniæ, ut caput omnium Ecclesiarum Romanam Ecclesiam sibi vendicat, et in domina gentium terrenæ jus potestatis usurpet. Quod omnino ille fieri prohibuit, qui hanc Beato Petro Apostolo specialiter commisit, dicens: Tibi dabo Ecclesiam meam. Obstruatur ergo os loquentium iniquæ, et omnis hæreticorum acies obmutescat; quia nullas vires habet mendacium, quod ipsius voce veritatis invenitur destructum.

17. *Posteriores etiam Pontifices æque constantiter suum primatum tutati sunt.* — Sicut his sex primis sæculis Romani Pontifices primatus sui testimonium et manifestissima signa dederunt, ita prorsus in omnibus posterioribus sæculis ipsorum successores constantissime docuerunt, et pro hac veritate ad unitatem fidei et Ecclesiæ conservandam necessaria maxime propugnarunt. Non existimo autem opportunum singulorum sententias sigillatim prosequi, tum quia Protestantes de his maxime posterioribus Pontificibus hoc non negant; tum etiam quia omnia jura et decreta canonica, quæ in Decreto et Decretalibus continentur, plena sunt hujusmodi testimoniis. Quædam vero insigniora loca, quæ præsentis controversiæ magis videntur accommodata, designanda breviter censui. Videndæ ergo sunt epistolæ Honorii I ad Eduinum, regem Anglorum, et Honorium Episcopum, nam ex illis constat, tum regem, tum Episcopos Angliæ, ab Apostolica sede spiritualia jura impetrasse vel accepisse. Nam ibi Pontifex ad regis petitionem duo pallia mittit duobus Metropolitanis, et utriusque, ut auctoritate Papæ successorem in morte possit sibi subrogare, concedit. Videri etiam potest epistola Leonis II ad Episcopos Hispaniæ de recipienda sexta Synodo; cujus fit mentio in Concilio Toletan. 14, eamque integram refert ex vetusto et authentico codice Garcias Loaisa in sua collectione Conciliorum Hispaniæ. In illa ergo Leo Romanam Ecclesiam, et Apostolicam sedem, Sanctam Ecclesiam omnium matrem appellat, et de se ait: *Nos licet impares vice tamen Apostolorum Principis fungimur.* Et similiter Benedictus II in ep. ad idem Concilium in eodem loco relata: *Beati* (inquit)

Petri Apostolorum Principis licet impares pro commissio, divina ope, ministerio locum implemus. Est etiam consulenda ep. Agathonis ad Constantinum imperatorem, quæ habetur in sexta Synodo, act. 4, ubi loca Evangelii supra tractata ad Romanam Ecclesiam pertinere ostendit, et in hoc maxime insistit, quod in fide nunquam erravit, nec errare potest.

18. Est etiam valde notanda epistola Adriani I ad imperatores Constantinum et Irenem, quæ habetur in Septima Synodo. Nam in priori parte ejus, imperatorem exhortatur ad permanendum in fide Petri et Ecclesiæ Romanæ, et ad honorandam Sanctissimam Romanam Ecclesiam, Principem Apostolorum, sicut a superioribus piis imperatoribus factum est, qui ex toto corde Vicarium ejus dilexerunt. In altera vero parte, quæ a Græcis ommissa est, tamen in Vaticana Bibliotheca servatur, et ab Anastasio addita est, de hac sede dicit: *In toto orbe terrarum primatum fungens, caput omnium Ecclesiarum constituta est, etc.*, reprehenditque Patriarcham Constantinopolit., quod auderet universalis Episcopi nomen assumere, cum neque in secundo ordine sine auctoritate Pontificis Romani unquam potuerit nomen habere. Et addit notanda verba: *Quod si super prælatam sibi Sanctam Romanam Ecclesiam, quæ est caput omnium Ecclesiarum, describatur, tanquam Sanctarum Synodorum rebellem, atque hæreticum se manifestare certum est. Quia si universalis est, etiam nostræ Sedis primatum habere dignoscitur, quod ridiculum omnibus fidelibus christianis apparet, quia in toto orbe terrarum a Redemptore mundi B. Petro Apostolo principatus ac potestas data est, et per eundem Apostolum Ecclesia Romana usque hactenus tenet principatum, potestatem et auctoritatem.*

19. Præterea Nicolaus I, in suis epistolis, sæpe hanc veritatem profitetur, præsertim ad Photium, et in septima responsione ejus, copiose vero et efficaciter in epistola 8, ad Michaelem imperatorem, quæ est prima ad ipsum, et in altera ad eundem idem confirmat, et in 10, ad Episcopos Constantinopolitanæ sedi subjectos, et in 18, 20 et 30, et fere in reliquis. Multa etiam similia habentur in epistolis Joannis VIII, quæ licet in tomis Conciliorum non habeantur, in 3 tomo epistolarum Pontificalium novissime editæ sunt; specialiter vero in epistola 73 ad Lambertum Comitem, notari possunt illa verba: *Sedem Apostolicam, quam Deus omnipotens supra petram sui nominis fundare dignatus est, non solum reges et*

principes terræ, verum etiam imperatores Augusti, et totius orbis domini suis apicibus, ut pote caput omnium Ecclesiarum Dei honoraverunt, dignisque præconiis ejus Pontifices, Vicarios scilicet B. Petri, Apostolorum principis, laudaverunt, votisque supplicibus deprecari studuerunt, et usque in finem sæculi, Petri manente nomine ac memoria, supplicare non desinent. Idem epistola 84 ad Ludovicum regem, Caroli imperatoris filium, quem vice patris suum a secretis consiliarium constituit.

20. Deinde Leo IX, in Apologia contra Michaelem et Leonem, c. 9, inter hæreses Orientalium Episcoporum ponit præsumptionem assumendi nomen universalis Episcopi, quod ait Romano Episcopo oblatum esse a Synodo Chalcedonensi, et licet post Christum illi maxime convenire possit, propter modestiam et humilitatem illud non acceptasse; et c. 10 decernit, de Apostolica Sede neminem mortalium posse facere judicium: *Beatissimo* (inquit) *et Apostolico Pontifice Sylvestro divinitus decernente, spiritualique ejus filio Constantino, religiosissimo Augusto, universa Nicæna Synodo approbante ac subscribente, etc.* Videri etiam potest ejus epist. ad Petrum Episcopum Antiochenum, et epistola ad Constantinum Monomachum imperatorem. Gregorius item VII, in suis epistolarum libris multa habet in hujus veritatis confirmationem; specialiter autem videri possunt in lib. 1, epist. 63 ad Regem Aragoniæ, et 64 ad Alphonsum et Sancium, reges Hispaniæ, ubi fidelitatem eorum ad Apostolicam Sedem laudat, et concordiam cum illa commendat; et lib. 3, epist. 40 ad Henricum regem, ubi in ipsa salutatione ait: *Henrico regi salutem, et Apostolicam benedictionem, si tamen Apostolicæ Sedi, sicut christianum regem decet, obedierit, etc.* Et deinceps tota epistola est in confirmationem Romani primatus; et postea excommunicat Sigefredum, Moguntinum Archiepiscopum, et alios, propter schisma ab Ecclesia Romana. Et tandem ipsum etiam regem excommunicat, et omnes Christianos a vinculo juramenti, quod illi fecerunt, vel facient, absolvit, et ut nullus ei serviet, interdicit. Libro autem 4, epist. 12 ad Episcopos et principes regni Theutonicorum, refert qualiter idem rex, humiliatus ad pœnitentiam, *absolutionis veniam impetraverit*, recepto ab eo securitatis juramento. Et in eodem libro, epist. ult. ad regem et principes Hispaniæ, eandem curam universalem profitetur, ut latius ibi videri potest. Innocentius etiam III egregie de primatu Ec-

clesiæ Romanæ scripsit in sermone 2 de Consecr. Pontificis; et in variis epistolis decretalibus, tam libro primo quam secundo, sæpe idem repetit. Ac denique fere in omnibus Bullis, Constitutionibus, et Extravagantibus, eandem supremam potestatem moderni Pontifices exercuerunt semper, et exercent. Est ergo evidens in hoc puncto perpetua eorundem Pontificum traditio, et consensus.

CAPUT XVI.

OCCURRITUR PROTESTANTIBUS, ARGUMENTUM EX PONTIFICUM TRADITIONE SUMPTUM ELUDENTIBUS, ET AUCTORITATE CONCILIORUM CONFIRMATUR.

1. *Primus evadendi modus.* — Altero vero e duobus modis solent adversarii Ecclesiæ Romanæ allatis testimoniis Pontificum respondere. Prior est, non constare prædictas epistolas decretales esse legitimas; imo multa in eis reprehendunt, propter quæ earum auctoritatem contemnant. Verumtamen hæc responsio non solum apud Catholicos, sed etiam apud quoscumque eruditos et prudentes viros tanquam frivola et incredibilis rejicienda est, ut late ostendit noster Franciscus Turrianus, in libris in defensionem illarum epistolarum editis, in quibus omnibus calumniis Magdeburgensium respondet. Nos autem breviter dicimus, imprimis tantam esse epistolarum antiquitatem, ut timeri non possit ad confutandos novos errores fuisse confictas. Præterea de Leonis I epistolis nullus hactenus dubitavit, et tamen ipse, in epist. 2, c. 5, *custodire mandat* omnia decretalia constituta, tam beatæ recordationis Innocentii, quam omnium prædecessorum suorum. Et clarius Gelasius Papa, qui ante mille centum annos fuit, in decreto de Libris authenticis, quod Gratianus etiam refert, dist. 15, cap. 3, sic inquit: *Decretales epistolæ, quas beatissimi Papæ diversis temporibus ab urbe Roma pro diversorum Patrum consultatione dederunt, venerabiliter suscipiendæ sunt.* Idemque post trecentos et quinquaginta fere annos confirmavit Nicolaus I, in epist. 42 ad Episcopos Galliæ, cujus magnam partem Gratianus iniecit Decreto, distinct. 19, cap. 1. D. Item Hieronymus, epist. 11 ad Geruch., testatur, aliquando juvisse Damasum, Orientis atque Occidentis consultationibus respondentem. Non potest ergo dubitari fuisse consuetudinem Pontificum Romanorum per has epistolas Ecclesiam gubernandi; ergo neque verisimile

est omnes periisse, neque alias esse, nisi quæ in Ecclesia Romana receptæ et servatæ sunt.

2. Ad hæc multæ ex his epistolis insertæ sunt et connexæ cum epistolis aliorum Patrum, quæ in dubium revocari non possunt sine magna impudentia et temeritate. Ut patet ex epistolis Cornelii cum epistolis Cypriani; Innocentii, cum scriptis Chrysostomi et Augustini. Item ex epistola Marci Pontificis cum epistola Athanasii ad eundem; itemque ex epistola Liberii. Item ex multis aliis inter epistolas Hieronymi et Augustini. Item ex epistola Theodreti ad Leonem cum responso ejus. Quædam etiam sunt inter alia opera eorundem Pontificum recepta, ut inter opera Gregorii, Leonis, etc. Neque est major ratio de illis, quam de cæteris operibus dubitandi. Multæ item a gravissimis historiographis referuntur, ut capite sequenti probabo. Extant præterea antiquissima exemplaria plurium epistolarum in Vaticana Bibliotheca, ex quibus summa fide et diligentia novissime editæ sunt et correctæ. Denique, quanquam de una vel altera epistola, vel parte ejus posset aliqua ratio dubitationis vel suspicionis oriri, nihilominus quod attinet ad præsentem causam, tantam habemus impositam nubem testium (ut verbis Pauli utar), tantamque concordiam sententiarum et actionum supremæ jurisdictionis, ut nullus, nisi nimis pertinax et impudens, dubitare possit quin hic fuerit omnium Romanorum Pontificum sensus et consensus, universa item Ecclesia cum eis conspirante et consentiente.

3. *Confutatur alia evasio.* — Tunc vero occurrit altera responsio dicentium, in hoc negotio non esse Pontificum testimonium audiendum, quia nemo in propria causa est legitimus testis. Verumtamen hæc etiam responsio a viro catholico audiri non potest. Primo, quia revera Pontifices Romani in hoc negotio non tam sunt testes in propria causa, quam in causa Christi et universali totius Ecclesiæ. Deinde, quia non tam sunt testes quam iudices in similibus causis, nam ad eos spectat dogmata fidei declarare, et Ecclesiæ proponere, ut in superioribus visum est; hic autem articulus ad dogmata fidei pertinet, ut iidem Pontifices eadem certitudine decernunt, et ex divina Scriptura in superioribus probatum est. Unde sive iudices, sive testes dicantur, non proprio, sed divino spiritu ducti, veritatem docuisse credendi sunt. Præterea, etiam si eorum testimonium ut humanum conside-

retur, maximæ auctoritatis est, et rem facit evidenter credibilem; nam credibile non est in hoc puncto per ignorantiam errasse, quia aliqui eorum fuerunt sapientissimi, nonnulli vero Apostolorum discipuli fuerunt, et cum eis familiariter conversati sunt, præsertim Clemens et Anacletus, quos fuisse Petri diaconos Ignatius testatur, in Epist. 5 ad Tralianos, per illos autem cum Lino, Cleto, et similibus hæc traditio ad successores pervenit. Fuerunt etiam illi viri sanctissimi, ut propterea credi non possit ex ambitione et arrogantia potestatem sibi non datam usurpare voluisse. Multi etiam ex illis fidem suam suo sanguine consignarunt. Cum ergo hunc articulum inter dogmata fidei docerent, non solum verbo, sed etiam vita et morte sua illum confirmatum reliquerunt. Denique cum rex Angliæ profiteatur, se non audere antiquis Patribus primorum sæculorum resistere, si constanter loqui velit, necesse est ut in tantorum Patrum conspectu taceat, eisque contradicere non audeat. Ut autem illum amplius urgeamus, addemus quatuor Concilia generalia, quæ ipse veneratur, mire cum dictis Pontificibus consentientia.

4. *Traditio Pontificum ex quatuor Conciliis generalibus roboratur.* — Concilium itaque Nicænum 1, lib. 3, in canonibus sumptis ex Julio Papa I, epist. 2, in canon. 1, sic dicitur: *Non debent præter sententiam Romani Pontificis Concilia celebrari.* Et canon. 2: *Episcopi in gravioribus causis libere Apostolicam appellent Sedem, atque ad eam quasi ad matrem confugiant,* etc. Et canon. 3: *Dum iterato judicat Apostolica Sedes Pontificis causam Episcopi, nullus alius in ejus loco ordinetur;* et redditur ratio, *quia inconsulto Romano Pontifice, non est permittendum tales causas omnino definire,* cum Petro dictum sit a Domino: *Quodcumque ligaveris,* etc. Et in canonibus 80 ex Græco et Arabico translatis, in can. 39, sic dicitur: *Ita præest Patriarcha iis omnibus, qui sub potestate ejus sunt, sicut ille, qui tenet sedem Romæ, caput est, et princeps omnium Patriarcharum, quandoquidem ipse est primus, sicut Petrus, cui data est potestas in omnes principes Christianos, et omnes populos eorum, ut qui sit Vicarius Christi Domini nostri super cunctos populos, et universam Ecclesiam Christianam, et quicumque contradixerit, a Synodo excommunicatur.* De quo canone videnda sunt, quæ in tom. 1 Conciliorum notantur. Et illi concordat Concilium Sardicense, in can. 4 et 7, quæ sunt de cau-

sis Episcoporum a Pontifice Romano terminandis.

5. Deinde in Concilio Constantinopolitano I, can. 3, alias 5, dicitur: *Constantinopolitanus Episcopus habeat honoris primatum post Romanum Episcopum.* In quo canone unum supponitur, et aliud statuitur. Supponitur quidem, Summum Pontificem habere primatum in Ecclesia, et hoc est quod nunc ad nos spectat; nam generale Concilium id supponit, quod pro certo et indubitato habuit. Neque fingere potest rex Angliæ Concilium loqui de primatu solum ratione politici ordinis, quoad aliquem externum splendorem, vel honorem; nam loquitur de primatu eo modo quo ab ipsis Romanis Pontificibus gerebatur, jurisdictione nimirum et potestate; et canon. 2, proxime præcedente, constat Concilium loqui de primatu in regimine et gubernatione Ecclesiæ. Altera vero pars illius canonis multis temporibus recepta non est, ut constat ex Leone Papa, epist. 53, alias 51, ad Anatolium, cap. 2, et ex duabus sequentibus ad Marcianum et Pulcheriam Augustos. Et ex Gregorio, lib. 6 Epistolarum, epist. 31 et 37; et ex Nicolao I, et Leone IX, locis supra citatis. Sed hoc etiam primatum Ecclesiæ Romanæ commendat; ideo enim statutum illud, neque tunc, neque post multa tempora vim habuit, quia Romana Ecclesia illud non probavit; quando vero illa consensus, habere cæpit effectum, ut constat ex Innocentio III, cum Concilio Lateranensi, cap. *Antiqua*, de Privilegiis.

6. Præterea Concilium Ephesinum I, in epist. ad Cœlestinum Papam, quæ habetur tomo quarto illius Synodi, c. 17, illum tanquam supremum Pastorem et fidei iudicem alloquitur in hunc modum: *Sanctitatis Tuæ circa pietatem, zelum, ejusdemque circa fidei sinceritatem, curam nostri omnium Servatori apprime gratam et placitam cum omni admiratione complectimur: est enim vobis tam eximius in more positum, ut in omnibus celebres sitis, studique vestra solida Ecclesiarum firmamenta constituatis.* Ubi certe non tantum de persona Cœlestini, sed de more ipsius sedis loquitur, unde subjungit: *Quia vero necessitas exigebat ut omnia, quæ in hac sacra Synodo acciderunt, Sanctitati Tuæ declarentur, non potuimus hisce nostris litteris ad Tuam Sanctitatem non perscribere,* etc. In quibus verbis etiam ostendunt dependentiam a Pontifice Romano. Unde tomo secundo ejusdem Concilii, c. 15, cum totum Conci-

lium, auditis Cœlestini litteris in absentia legatorum ejus, acclamasset, et illius instructionem secutum fuisset, cumque legati postea advenissent, et quod factum fuerat intellexissent, Philippus unus ex illis dixit: *Gratias agimus sanctæ venerandæque huic Synodo, quod litteris Cœlestini Sanctissimi Beatissimi Papæ vobis recitatis, sancta Ecclesiæ membra sanctis vestris vocibus, piisque præconiis, sancto vestro capiti vos exhibueritis; non enim ignara est vestra beatitudo totius fidei, cæterorumque omnium Apostolorum caput Beatum Apostolum Petrum exitisse.* Quod iterum latius repetit idem Philippus, dicens nulli esse dubium, Petrum fuisse Christi Vicarium ab ipso constitutum, necnon per successores suos huc usque semper vivere, eoque successorem et Vicarium sanctum esse Romanum Pontificem. Quos sermones sacra Synodus detestata non est, sed potius consensus legatis apostolicis, et magna conformitate eidem fidei cum illis subscripsit. Et cap. 17, in epist. Synodi ad Imperatores, inter alia referunt, Cœlestinum litteras misisse ad Cyrillum, ut suas in hac parte vires subiens, Romæ definita perficeret, et postea misisse Philippum presbyterum, *qui Sanctissimi Cœlestini (inquit) personam hic sustinet.* Multaque alia similia evidentiæ signa primatus pontificii in illo Concilio leguntur.

7. Neque pauciora reperimus in Concilio Chalcedonensi, in quo fuerunt etiam legati Leonis Papæ, loco illius Concilio præsidentes, ex quibus Paschasius, Act. 1, in principio, sic locutus est: *Beatissimi atque Apostolici viri Papæ urbis Romæ, quæ est caput omnium Ecclesiarum, præcepta habemus præmanibus, quibus præcipere dignatus est ejus apostolatus, ut Dioscorus Alexandrinorum Archiepiscopus non sedeat in Concilio, sed audiendus intromittatur;* et totum Concilium Leoni tanquam capiti obedivit. Et in Act. 2, lectis Leonis epistolis, omnes Concilii Patres dixerunt: *Ita credimus; Petrus per Leonem ita locutus est.* Et in Act. 3, Leo sæpe vocatur *universalis Patriarcha, et universalis Archiepiscopus;* et circa medium, Julianus Episcopus dixit ad legatos Papæ: *Nunc Vestra Sanctitas Primatum tenet sanctissimi Leonis.* Et infra: *Petimus Vestram Sanctitatem, qui habetis locum Sanctissimi Papæ Leonis, contra eum (id est, contra Dioscorum) proferre sententiam,* etc., quæ omnia partim nomine totius Concilii fiebant, partim illis consentiebat. Præter hæc refert

Surius, in fine actionis 15 ejusdem Concilii, sequentes sententias: *Veneramur, secundum Scripturas et canonum definitionem, sanctissimum antiquæ Romæ Episcopum primum esse, et maximum omnium Episcoporum.* Item alia: *Si quis Episcopus predicatur infamis, liberam habeat sententiam appellandi ad Beatissimum Episcopum Antiquæ Romæ, quia Petrum habemus petram refugii, et ipsi soli libera potestate loco Dei sit jus discernendi Episcopi criminati infamiam secundum claves a Domino sibi datas.* Item: *Alia omnia ab eo definita teneantur tanquam a Vicario Apostolici throni.* Hæc vero sententiæ non inveniuntur nunc in Concilio Chalcedon., sed eas allegat Surius ex D. Thoma, in Opusculo contra errores Græcorum, apud quem invenio 2 et 3, in c. 32, § *Ostenditur etiam quod Petrus*; primam autem ibi non invenio, sed in § *Ostenditur etiam quod Prædictus*, sic inquit: *Legitur in Chalcedonensi Concilio, quod tota Synodus clamavit Leoni Papæ: Sanctissimus Apostolicus et universalis Patriarcha per multos annos vivat.*

8. Præter hæc vero sunt expressa testimonia ejusdem Concilii, act. 16, in epist. ad Leonem, in qua referuntur gesta in Concilio, ubi prius ex illo Matth. 16: *Ubi sunt duo aut tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum*, inferunt, *quantam circa sacerdotes peculiaritatem potuit demonstrare, qui et patriæ, et la'ori, suæ confessionis notitiam prætulert, quibus tu quidem sicut membrum caput præeras in iis qui tuum tenebant ordinem.* Et infra, Eutychetis scelera referens, ait: *Et eos quidem, qui ea, quæ pastoris sunt, sapiunt, abscidit; eos vero qui lupi demonstrati sunt, super oves imposuit, et post hæc omnia insuper et contra ipsum, cui vineæ custodia a Salvatore commissa est, extendit insaniam, id est, contra tuam quoque Apostolicam Sanctitatem. Et excommunicationem meditatus est contra te, qui corpus Ecclesiæ unire festinas.* Et inferius petunt confirmationem decretorum ab ipsis, et specialiter circa præminentiam Patriarchæ Constantinopolitani. Et quamvis hoc Pontifex non probaverit, ut supra diximus, tamen in ipsa petitione confitetur Synodus primatum Pontificis, et ita exponunt decretum secundæ Synodi supra relatum: *Quæ præcepit* (aiunt), *post vestram sanctissimam et Apostolicam sedem honorem habere Constantinopolitanam, quæ est secunda ordinata, confidentes quia lucente apud vos apostolico radio, usque ad Constantinopolitanam Ecclesiam*

consuete gubernando, illum spargentes, hunc sæpius expanditis, etc.

9. *Ex aliis synodis eadem traditio confirmatur.* — Eodem modo confirmari potest eadem traditio, ex multis quæ habentur in quinta Synodo generali, Constantinopolitana II, a Vigilio Papa confirmata. Item ex sexta Synodo, act. 17 et 18, et ex septima Synodo sub Adriano Papa coacta, quæ sub ejus obedientia, et juxta ejus instructionem in omnibus processit, ut ex act. 7, in fine, colligitur. In octava etiam Synodo extat canon. 21, in quo primatus tribuitur Ecclesiæ Romanæ, quam vocat sedem Petri, principis Apostolorum. Et ut alia omittam, quæ, si legitima fuerunt, sub obedientia Romanæ Sedis semper processerunt, specialiter hanc veritatem docuit Concilium Lateranense, sub Innocentio III, c. 5 et 6; et expressius eam definit Concilium Florentinum in litteris unionis, Græcis cum Latinis consentientibus his verbis: *Definimus sanctam apostolicam Sedem, et Romanum Pontificem in universum orbem obtinere primatum, et ipsum Pontificem Romanum successorem esse Beati Petri, principis Apostolorum, et verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiæ caput, et omnium Christianorum Patrem ac Doctorem existere, et ipsi in Beato Petro, pascendi, regendi, et gubernandi universalem Ecclesiam a Domino Jesu Christo plenam potestatem datam esse, etc.* Denique Concilium Tridentinum a principio, et in toto suo progressu Pontificis auctoritatem recognoscit, ejusque confirmationem in fine postulat, et specialiter session. 6, cap. 1, de Reformatione, eum vocat Dei in terris Vicarium, habentem supremæ sedis auctoritatem.

10. Ex Conciliis etiam provincialibus possent multa congeri, quæ brevitate causa prætermittimus; videri tamen possunt Concilium Romanum sub Sylvestro, et Romanum III et IV sub Symmacho, et Concilium IV Aurelianense, c. 1; et Concilium Carthaginense, et Milevitanum, in epist. ad Innocentium Papam, quæ sunt 90 et 92 inter epistolas Augustini, in quibus auctoritas Ecclesiæ Romanæ ad plenam hæresis damnationem postulatur. Quod etiam confirmant alii Episcopi cum eodem Augustino, in ep. 95, ad eundem Innocentium, quarum facit etiam mentionem idem Augustinus, in epist. 106, dicens: *Ex duobus Conciliis Carthaginensi et Milevitano, relationes ad Apostolorum sedem missæ sunt; scripsimus etiam ad beatæ memoriæ Papam Innocentium præter*

Conciliorum relationes epistolas familiares, etc. Ad omnia nobilis ille rescripsit eodem modo, quo fas erat. atque oportebat Apostolicæ sedis Antistitem. Et concordat cum illis Concilium Africanum sub Bonifacio, cap. 35.

11. Præter hæc vero animadverti potest Concilium Turonicum II, in cujus c. 21 habentur illa notanda verba: *Quis sacerdotum contra decreta, quæ a Sede Apostolica processerunt, agere præsumat.* Et fere similia habet Concilium Bracharense I, c. 18, ubi omnes Episcopi dixerunt, conveniens esse ut omnia inter ipsos concordati celebrarentur officio, et adjungunt, *præcipue cum et de certis quibusdam causis instructionem apud nos Sedis Apostolicæ habeamus, quæ ad interrogationes suas quondam venerandæ memoriæ Profuturi prudenti ab ipsa Beatissimi Petri accepit cathedra.* Et addidit Lucretius, Bracharensis Episcopus: *Recte Paternitas Vestra auctoritatem Sedis Apostolicæ recordatu est, etc.* Et statim 22 et 23 statuunt, ut in ordine Missæ et baptismi prædictam instructionem Romanæ Sedis sequantur. Unde Concilium Toletanum I, in assertionem fidei, in ultimo anathematis dicit: *Si quis in salutaris baptismi contra sedem Sancti Petri aliquid faciat, anathema sit.* Maxime vero nostrum propositum confirmant verba Concilii Toletani III, satis antiqui, can. 1: *Permaneant in suo vigore Conciliorum omnium constituta, simul et synodice Sanctorum Præsulum Romanorum epistole.* His enim verbis satis constat, quanta fuerit eo tempore auctoritas non solum Ecclesiæ Romanæ, sed etiam epistolarum decretalium ejus, de quibus simile decretum habetur in Concilio Toletano XIV, capite undecimo.

CAPUT XVII.

EADEM TRADITIO PATRUM AUCTORITATE CONFIRMATUR.

1. Quamvis ad confirmandam fidem de Romani Pontificis primatu satis superque sit auctoritas Pontificum et Conciliorum, nihilominus non est omittenda auctoritas Sanctorum Patrum, ex quibus nonnullos supra adduximus, qui successioni Pontificis Romani in cathedra Petri expressum testimonium præbuerunt; nunc vero alii inducendi sunt, qui de excellentia ipsius cathedræ ejusque dignitate testificentur, quibus et concordia traditionis evidentius constabit, et eorum auctoritate fortasse rex Angliæ, qui aliquid

Patribus deferre videtur, magis movebitur. Est autem præ oculis habendum eosdem argumentandi modos ex Doctoribus posse desumi, quos in Pontificibus adnotavimus, nimirum ex verbis et titulis, quibus Romanos Pontifices honorant, ex actibus supremæ jurisdictionis spiritualis, quos illis tribuunt, et ex illustrioribus sententiis, quibus eorum primatum profitentur. Prius ergo a Græcis, qui in præsentī causa minus suspecti judicari possunt, incipiemus.

2. Primo ergo Ignatius, in ep. 15 ad Romanos, Romanam Ecclesiam honorificentissime salutatur, et de illa dicit: *Quæ præsidet in loco Romanæ regionis.* Polycarpus item cum Romam venit, ad Anicetum Ecclesiam in urbe regentem, ut eum de Paschæ quæstione consuleret (teste Hieronymo, de Scripturis ecclesiasticis, in Polycarpo; et Irenæo, lib. 3, c. 3), satis recognovisse videtur Pontificem Romanum ut Pastorem et fidei magistrum. Clarius vero et uberius Irenæus, lib. 3, c. 3, Romanam Ecclesiam maximam et antiquissimam vocat, et ab Apostolis Petro et Paulo fundatam esse dicit. Et subjungit: *Ad hanc Ecclesiam propter potentiorē principatū, necesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est eos, qui sunt undique fideles, etc.*

3. Deinde D. Athanasius, in epist. ad Marcum, Romanorum Episcopum, sic eum salutatur: *Domino Sancto, et Apostolici culminis venerando Marco Sanctæ Romanæ et Apostolicæ Sedis, atque universalis Ecclesiæ patri, Athanasius, et universi Ægyptiorum Episcopi, salutem.* Et infra petitionem subjungens, ait: *Optamus ut a vestra Sanctitate, sedis Ecclesiæ auctoritate, quæ est mater omnium Ecclesiarum, etc.* Et infra: *Vestri sumus, vobisque obedientes cum omnibus nobis commissis, et sumus, et esse semper volumus.* Et in epist. ad Felicem II, quæ inter acta ejusdem Felicis in tom. 4 Conciliorum habetur, ipse cum aliis Episcopis Ægypti auxilium Sedis Apostolicæ implorat his verbis: *Vestro Sancto suggerimus apostolatui, ut nostri more solito sollicitudinem gerere dignemini.* Et infra: *Quia semper antecessores nostri et nos a vestra Apostolica S. Sede auxilium hausimus, et nostri vos curam gerere agnovimus, præfatam apostolicam et summam expetimus juxta canonum decreta Sedem, ut inde auxilium capiamus, unde prædecessores nostri ordinationes et dogmata, atque sublevationes ceperunt. Ad eam quoque quasi ad matrem recurrimus.* Et infra: *Quod nequaquam vobis inconsultis agere præsumimus*